

Lívia beszélget

dr. Szenkovics Dezső
Gándhí-kutatóval,
a Sapia EMTE
Kolozsvári Karának dékánjával

GÁNDHÍ, A NAGY LÉLEK ÉS MAGYARORSZÁG

- ◆ **Kölnei Lívia: Móhandász Karamcsand Gándhí a leghíresebb indiai, akinek a szellemi hatása a világra szinte felmérhetetlen, és politikai, gazdasági, életmódbeli változásokat is generált. Miért tudott tömegeket megszólítani?**

dr. Szenkovics Dezső: A kérdést úgy is fel lehetne tenni, minek köszönhető, hogy a *Mahátmá* ilyen Nagy Lélekké vált – bár ő ezt a „Nagy Lelket” jelentő megszólítást nagyon nem szerette. Az első a lelki tisztaság: a gondolat tisztasága, a szó tisztasága és a cselekedet tisztasága. Sokszor kijelentette: „*Én azt mondom, amit gondolok, és azt cselekszem, amit mondok.*” A második, ami szintén összefügg a hitelességével: az életére úgy tekintett, mint egy kísérletsorozatra. Amit önmagán tesztelve igaznak és jónak látott, azt próbálta kiterjeszteni a tömegek szintjére. Úgy tartotta, hogy a politika tulajdonképpen nem más, mint a vallás „meghosszabbítása”, kiterjesztése társadalmi szintre, ezért a közéletben és a hétköznapi életben is ugyanolyan következetes erkölcsi elvek szerint kell viselkedni. A diákjaimat gyakran kérem arra, gondolják végig, milyen lenne a mi kis közép-kelet-európai társadalmunk, ha ilyen morális tartású vezetőink lennének.

„Te magad légy a változás,

amit látni szeretnél a világban!” (Gándhí)

– Valószínűleg jóléti társadalomban élnénk, a szó szellemi és anyagi értelmében is. Ugyanakkor ehhez le kellene győzni sok emberi késztetésünket, például hogy mindenáron élre törjünk, hogy minden érzékünket kielégítsük, megszerezzünk szükségtelen javakat is...

– Az ő jóléti társadalmá a „morális emberek” megszületésére épült volna, akik sajnos nem születtek meg. Három alapelve próbálta ráirányítani a figyelmet: a már említett igazságra – ami számára Istent jelentette –, az erőszakmentességre (áhimszá) és az általa létrehozott fogalomra, a szatjágrahára, amelyet az igazsághoz ragaszkodás, az igazság ereje kifejezésére használt. Mivel tudott tömegeket felzárkóztatni maga mögé? Ez a három minden keleti vallásban alapérték, így mindenki számára érthető a szegényektől a gazdagokig. Végigutazta Indiát, ismerte a legkisebb falvak és a nagyvárosok problémáit is. Rádásul húszas évei elején három éven át jogot tanult Londonban, és később is kapcsolatban maradt a nyugati kultúra képviselőivel, ismerte gondolkodásmódjukat, tehát számukra is érthetően tudott fogalmazni.

– Kikkel állt ő szemben, kiket nem sikerült megnyernie?

– Az angolokkal mint gyarmattartókkal, de még ez se teljesen egyértelmű: olyan bírók, akik többhavi börtönbüntetéseket szabtak ki rá, később tisztelettel nyilatkoztak róla. A hindu nacionalisták a céljával – a politikai függetlenséggel – egyetértettek, de az ő bűnének tartották, hogy nem tudta megakadályozni India szétesését. Nehezen viselték azt is, hogy valahányszor fegyvert ragadtak az angolok vagy a muszlimok ellen, ő mindig éhségsztrájkkal kényszerítette ki a fegyverletételt. Ők ölték meg végül.

– Az éhségsztrájkot mint politikai kényszerítő eszközt „tökélyre fejlesztette”. Szívós szervezete lehetett, hogy kibírt ennyi éhezést. Következhet ez abból, hogy sokat foglalkozott a helyes életmód keresésével. „Egészségre vezérlő kalauz” című műve állítólag az egyik legolvasottabb könyve Indián kívül.

– A nyugati orvoslás hiányosságának tartotta, hogy gyakran csak tüneti kezelést nyújt, nem az okot szünteti meg. Az indiai gyógyító hagyomány eleve a megelőzésre

helyezi a hangsúlyt. Gándhí nem evett húst, és a mértékletességet nagyon fontosnak tartotta. „Akkor lehet tudni, hogy nem a helyes úton járunk, ha az étkezés élvezetté válik” – írta. Az egészség helyreállítását célzó tanácsait egyébként ma, a Covid-járvány idején is használják.

– A 20. század elejétől egyre több újságcikk, tudósítás, irodalmi alkotás jelent meg Gándhíró Magyarországon.

– Nem telt el egy hónap úgy, hogy ne írtak volna róla 1918-tól 1950-ig. Az 1930-as 24 napos „sómenet” idején, amellyel a brit sómonopólium ellen tüntetett, napi szinten tudósítottak róla. Egy pesti újságban Gándhí-viccmelléklet is megjelent! A tudósítások hangnemére a tisztelet jellemző, persze kritikus írások is születtek, túlzó idealizmussal vádolva őt. Legismertebb Karinthy karcolata, amelyben sok mindent Gándhí szemére hány a maga vitriolos stílusában. Vele szemben ott van például Juhász Gyula dicsőítő verse, Németh László pedig drámát írt a haláláról. Kisebb színházak játszották nagy sikerrel az életéről szóló kamaraszíndarabokat. Karikatúrák jelentek meg a „kis csúnya emberkéről”, akivel a világ nagyhatalmai tárgyalnak.

– Különös keveréke ő a modernnek és a hagyománytisztelőnek. Jelképes, hogy papucsban, ágyékkötőben, vállán egy fehér lepellel vonult be a Buckingham-palotába tárgyalni. Hogyan értékelte őt Európa?

– A békeességteremtés prófétájának tekintették, ő ugyanakkor arra intette az indiaiakat, hogy ne hagyják magukat befolyásolni a nyugati civilizációtól, mert az a jézusi útról letérve a saját pusztulását készíti elő, hamarosan megszűnik. Jézus Hegyi beszédét ugyanis a világ egyik legfontosabb útmutatásának tartotta.

Szerteágazó a hatása rengeteg társadalmi-politikai irányzatra, környezetvédelmi, életreformer és pedagógiai mozgalomra. Csak a legismertebbek, akik eszméből merítettek, hivatkoztak rá: Martin Luther King, Nelson Mandela, Khan Abdul Ghaffar Khan, Lech Wałęsa, az elkötelezett környezetvédő Al Gore, Steve Jobs... A fenntartható társadalom, az egészséges életmód, a jó kormányzás modern elméleteiben visszaköszönnek az ő eszméi. ♦

SZÖVEG –
HORVÁTH PÁL filozófus

SOROZAT –
MAGYAR PÉLDAKÉPTÁR

A HITVITÁZÓ MESEMONDÓ

A hazai reformáció korai történetének egyik legsokoldalúbb szereplője a prédikátor, nyomdász és szépíró **Heltai Gáspár**, aki a honi nyelvű próza korai mestereként sokat tett nyelvi kultúránk elindulásáért.

◆ AZ ÚTKERESŐ REFORMÁTOR

Heltai 1490, más feltevés szerint 1510 körül született Nagyszeben közelében, Nagydisznód (német nevén Heltau) faluban, német ajkú erdélyi szász polgárcsalád gyermekeként. Ha a korábbi dátuma a hiteles, azonos lehet azzal a Caspar von Heltau nevű diákkal, aki 1505-ben iratkozott be a bécsi egyetemre bölcseletet és teológiát tanulni. Hazatérve katolikus pappá szentelték, és Kisdisznódon szolgált plébánosként. 1531 körül humanista érdeklődése révén került kapcsolatba a történetíró Brodarics Istvánval, Szerém püspökével, és az ő ösztönzésére tanult meg magyarul. Alighanem ekkoriban ismerkedett meg a lutheri reformáció eszméivel, amelynek hatására feladta papi hivatását, megnősült és csatlakozott a szászöldi német lutheránus egyház közösségéhez, miközben kitanulta a nyomdászti mesterséget is. 1543-ban egy esztendő a wittenbergi egyetemen töltött, majd a kolozsvári szász közösségben vállalt lelkészi állást, visszautasítva a beszercei, brassói és kassai lutheránusok meghívását.

A lelkészi munka mellett Heltai vállalkozásokba is belefogott, így 1550-ben Hofgreff György üzlettársával nyomdát alapított. Ennek komoly jogviták és Hofgreff halála után, 1559-ben egyedüli tulajdonosává lett. A következő évben papírmalmot alapított, üzleti vállalkozásai Kolozsvár legtekintélyesebb polgárai közé emelték. Mint nyomdász, kezdetben kiadott néhány német nyelvű munkát, de 1552 után már csak latin és magyar kiadványokat, saját művei mellett reformátortársai írásait és világi jellegű műveket. Ezekkel aktívan hozzájárult a magyar helyesírás fejlődéséhez. Fordulatot hozott az életében, hogy Dávid Ferenc Kolozsvárra került, hiszen ő bírta rá Heltait 1559-ben, hogy felekezetet váltottasson, a kálvinista közösség tagjává legyen, továbbra is lelkészként, nyomdászként,

dereka óta divatos haláltánc-éneket (dance macabre) is közölt, saját magyar verseléssel. Vallási tárgyú munkái közül említést érdemel az *Isteni dicséretes és könyörgések* címet viselő, 1569-ben kiadott énekeskönyve. A hit dolgaiban azonban legnagyobb vállalkozása Biblia-fordítása és annak több külön kötetben való megjelentetése volt 1551 és 1565 között. Ezt a munkát, amely a Krónikák, Esdrás, Nehemiás, Eszter és Jób könyve kivételével a teljes Szentírást tartalmazta magyar nyelven, lelkészárságok segítségével készítette el. A hatkötetes fordítás a munkatársak felkészültségének és nyelvérzékének eltérése miatt nem volt egységes, különösebb olvasottságra, népszerűsége sem tett szert, néhány fordítói megoldását azonban Mélius Juhász Péter és Károli Gáspár felhasználta. Reformátori elkötelezettsége és hívő buzgalma mellett Heltai írói munkásságának java részét világi jellegű művek, értekezések, szépprózai, történetírói munkák alkották.

ÍRÁSOK A JOBB ERKÖLCSÖKÉRT

Ami értekezéseit illeti, a legjelentősebb egy erkölcs-tani munka volt, az *Az részegségnek és tobzódásnak veszedelmes voltáról való dialógus*, amely 1552-ben látott napvilágot. Alapja a német Sebastian Franck traktátusa volt, de Heltai írása messze több mint fordítás. A téma a józan, erkölcsös és mértékletes élet, a gondolatmenet pedig, amelyben a reformáció morális puritanizmusának elvei kapnak hangot, két kolozsvári polgár dialógusa formájában fogalmazódott meg. A beszélgető partnerek egyike romlott, kicsapongó alak, akit a másik fokozatosan győz meg arról, komoly társadalomkritikát is megfogalmazva, hogy hagyjon fel a pazarlással, a fényűzéssel, a harácsolással és az erőszakoskodással, éljen józan, Istennek is tetsző, az embereknek is javára váló életet. Heltai másik jelentős értekezése az 1570-ben megjelent *Háló hitvédő* irat volt, amely a pápai egyházat és az inkvizíció intézményét támadta, azokat hibáztatva a török pusztításáért és az emberek nyomorúságáért.

Szépírói erényeit csillogtatta Heltai, amikor 1566-ban kiadta talán legsikerültebb, *Száz fabula* címet viselő munkáját, amelyben Ezópusz klasszikus meséinek oktató célzatú átdolgozására vállalkozott. Az egyes meséket szabadon kezelte, gyakran kibővítette, a cselekményeket saját korába helyezte, a levont tanulságok a régi egyház, az igazságtalan nagyurak elmarasztalását, a jámbor

hívők, a kisemberek igazának alátámasztását szolgálták. A mesék állatalakjai könnyen behelyettesíthetőek voltak a korabeli mindennapi élet szereplőivel, az erkölcsi következtetések a szentírási morál igazolását szolgálták. Leghíresebb meséje, az *Egy nemesemberről és az ördögről* arról szólt, hogy a gonosz miképpen képes lépre csalni, kárhozatba vinni azt, aki hitében gyenge, erkölcsiben romlott. Élete alkonyán Heltai még egy szépprózai művét adta ki, a *Ponciánus históriáját*, amely indiai eredetű motívumokra építve életbölcességek és erkölcsi elvek egy képzeletbeli kerekasztal körüli megbeszélése volt.

REGÉNYES TÖRTÉNELEM

Heltai érdeklődése kiterjedt a történelem, a történetírás területére is. 1565-ben kiadta Bonfini Hunyadi Mátyásról szóló latin nyelvű történeti munkájának addig kiadatlan részét, 1574-ben megjelentette saját, *Cancionale, azaz históriás énekeskönyv* címet viselő összeállítását. Ez a munka valójában a korabeli históriás énekek gyűjteménye volt, amelyben Tinódi Lantos Sebestyén és más szerzők műveit gyűjtötte csokorba, a gyűjtemény egészét a protestáns történeteszemlélet szolgálatába állítva, Magyarország romlásának okaira keresve a reformátorok által sarkosan megfogalmazott, a római egyház és a magyar társadalom hitbéli és erkölcsi romlását hibáztató feleletet. Élete vége felé Heltai saját történeti munkán, a *Chronica az magyaroknak dolgairól* című művén dolgozott. Fő forrása itt is Bonfini volt, de szakított azzal, hogy a magyar történelmet Livius modorában, Róma történetének párhuzamaként értelmezze, mint az itáliai humanista. Magát a históriát uralkodóról uralkodóra haladva, jól kidolgozott elbeszélések keretében adta elő, kiiktatva a szentek legendáit, a korábbi historikusok által feljegyzett csodákat, ami a katolikus hitre és hagyományra emlékeztetett. Támaszkodott viszont a korábbi mondai hagyományra, amelynek anyagát kiszínezve, novellisztikus részletekkel gazdagítva adta elő, különös részletességgel tárgyalva a Hunyadiak korát, annak általa kalandos, izgalmas elbeszélésekké formált, szerelmi történetekkel gazdagított epizódjait, de nem tágitott protestáns meggyőződése morális szigorától sem, azt sugallva, hogy a történelmi sors és az igaz hit vagy annak feladása szoros kapcsolatban van egymással. Az idős Heltai még be tudta fejezni ezt a munkáját, a kiadás azonban halála után egy évvel, 1575-ben már özvegye munkája volt. ♦

A Média a Családért-díj

július jelöltjei

Média a Családért-díj

ANTAL-FERENCZ ILDIKÓ

Egy gyermek valóban „képes elpusztítani a szerelmet, a kapcsolatot, egy nő lelki egészségét?”

Így írok én c. blog (igyiroken.hu)

A Média a Családért-díj fő támogatója:

Külhoni Média a Családért-díj

KÁLLAI GÖBLÖS NIKOLETTA

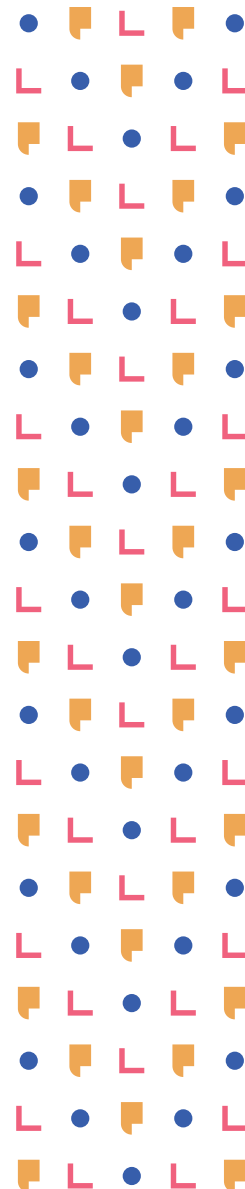
Folyamatosan frissíteni kell az „adatbázist”! - Beszélgetés a topolyai Erdődi Csongorral, aki családapaként lett egyetemista

Magyar Szó Online

A Külhoni Média a Családért-díj fő támogatója:

A jelöltekről szóló ismertetőt és a jelölt munkákat megismerheti a mediaacsaladert.hu-n, ahol az Ön jelölését is várjuk.

SZÖVEG –
JÁMBOR-MINISKA ZSEJKE

ELRENDEZETT házasságok

Az elrendezett házasságokról a legtöbbször a kényszerházasság jut eszébe. Ez valóban elrendezett házasság – ráadásul földrajzi értelemben sokkal közelebb van hozzánk, mint gondolnánk –, ugyanakkor nem minden elrendezett házasság köttetik a felek beleegyezése nélkül. Vannak, akik kifejezetten számítanak a családjukra abban, hogy megfelelő társra találjanak.

◆ Kényszerházasság esetében a szülők vagy gondviselők nem kérik ki a pár véleményét az esküvő előtt. A konszenzusos elrendezett házasságoknál a szülők vagy gondviselők kiválasztják a megfelelő jelölteket, majd kikérik az érintettek véleményét, akiknek joguk van visszautasítani az ajánlatot. Az önálló döntésen alapuló házasság esetében az egyén választanak partnert, de kikérik a gondviselők véleményét, akik vétőjoggal rendelkeznek, az autonóm házasságnál a pár egyáltalán nem törődik azzal, kinek mi a véleménye a kapcsolatukról.

A KÉNYSZERHÁZASSÁG MAGA A POKOL

Az Unicef tavalyi adatai szerint világszerte évente 12 millió lány megy férjhez a 18. születésnapja előtt. Becslések szerint csak Nagy-Britanniában csaknem háromezer nőt kényszerítenek évente házasságba. A brit hatóságok igyekeznek fellépni a jelenség ellen, ezért létrehoztak egy olyan jogi eszközt, amely a kényszerházasság áldozatait hivatott védeni (FMO/Forced Marriage Protection Order).

A statisztikai adatokból ugyanakkor az látszik, hogy ez nem elég ahhoz, hogy megszüntesse ezt a rettenetes gyakorlatot. Natasha Rattu, a Karma Nirvana nevű szervezet vezérigazgatója tavaly azt nyilatkozta a Reutersnek, hogy a kény-

szerházasságok száma a koronavírus-járvány nyomán bevezetett korlátozások feloldásával tovább nőhet.

Natasha édesanyja, Jashvinder Sanghera az angliai Derbyben született, Indiából származó édesapja 1952-ben telepedett le Angliában. A házaspárnak hét gyermeke született. A lány fiatalon végignézte, ahogy több nővérét kiveszik az iskolából azért, hogy olyan férfiakhoz adják őket, akiket azelőtt csak fényképen láttak. „Raveena két évvel volt idősebb nálam, amikor repülőre tették. Amikor visszajött, az én osztályomba került, de már gyűrű volt az ujján, és más volt a megjelenése is, hiszen nem hordhatott nyugati ruhákat” – mesélte Jashvinder a TEDx-en néhány évvel ezelőtt.

A kényszerházasság felszámolásáért küzdő aktivista tizennégy éves volt, amikor egy nap hazaért az iskolából, és mutattak neki egy fotót egy férfiről, akinek nyolcéves

Hindu esküvő Windsorban. Egyesült Királyság, 2017

korában odaigérték. „Ránéztem, és azt gondoltam, hogy nem! Tizenéves vagyok, de alacsonyabb nálam! ... Visszaengedtek az iskolába, de tizenöt és fél éves koromra már hatalmas lett a nyomás” – magyarázta tovább a hallgatóságnak.

A testvéreivel abban a szellemben nőttek fel, hogy hatalmukban áll megbecsülést vagy szégyent hozni a családra, az életük a tisztelet, az engedelmesség és a jóhírűség köré szerveződött. Nem mehettek diszkóba, nem vághatták le a hajukat, nem sminkelhettek, fiúkhöz nem szólhattak, visszafogottan kellett öltözködniük. Tudták, ha megszegik a szabályokat, az büntetéshez, bántalmazáshoz, kényszerházassághoz és akár becsületgyilkossághoz is vezethet, még Európában is.

„Tizenöt és fél éves voltam, amikor elkezdtek szervezni az esküvőmet, de keményen küzdöttem ellene. A szüleim kivettek

Az elrendezett házasságok Dél-Ázsiában, Indiában, Pakisztánban, Bangladesben, Nepálban és Srí Lankán a legnépszerűbbek, de Japánban, Kínában, Izraelben is elterjedtek, emellett nagy számban előfordulnak a Nyugaton élő (Európa, Egyesült Államok, Kanada) bevándorló háttérű közösségekben is.

az iskolából, és bezártak. Kopognom kellett, ha ki akartam menni a mosdóba, az ajtóhoz hozták az ételt, és addig nem jöhettem ki, amíg bele nem egyeztem a házasságba” – emlékezett vissza Jashvinder, aki végül látszólag beletörődött szülei akaratába, de csak azért, hogy visszakapja a szabadságát, és megszervezhesse a szökését.

55%

**A világban megkötöttet
házasságok 55 százaléka
elrendezett házasság.**

6,3%

**Az elrendezett házasságok esetében
a válások aránya 6,3 százalék.**

Tizenhat évesen menekült el, de az eltűnését jelentették, a rendőrség nem sokkal később megtalálta. Szerencséjére a rendőrtiszt hitt neki, és nem vitte vissza a családhoz, mint egy lázadó angol tinit, aki majd megbeszéli a problémát az otthoniakkal. Jashvinder azt is elárulta, hogy a kényszerházasság „főelkövetői” mindig a család nőtagjai voltak. „Anyám világosan beszélt: vagy hozzáméshoz, akihez mondjuk, vagy halott vagy a szemünkben.” A lány pedig úgy döntött, hogy vállalja a katasztrófát, és éli a saját életét. Raveenával titokban tartották a kapcsolatot, nővére gyakran mesélt neki arról, hogy milyen szörnyű házasságban él, ahol testileg és lelkileg is bántalmazták. Jashvinder könyörgött, hogy éljen vele, vagy legalább a szülőkkel beszéljen, de a közösség minden tagja kiállt amellett, hogy nem válhat el (Indiában a házasságok 90 százaléka elrendezett, a válások aránya pedig nagyjából 1 százalék). Raveena végül 24 évesen felgyújtotta magát, amire a rokonai úgy reagáltak: „Inkább ez, mint hogy szegényt hozzon a családra!”

Jashvinder 1993-ban létrehozta a Karma Nirvana nevű jótékonyági szervezetet, amely ma is a kényszerházasság elleni küzdelem egyik legfontosabb szereplője. Több menekült központot állított fel, ahová olyan ázsiai nőket és férfiakat vár, akiknek segítségre van szükségük. Az aktivista előadásában hangsúlyozza, hogy az erőszak eredendően nem része sem az Indiában gyakorolt vallásoknak, sem a kultúrának. Ezt Pál Dániel és Kiss Katalin is

4,5 év

**Az elrendezett házasságokban a férfi
átlagosan 4,5 évvel idősebb, mint a nő.**

mege erősíti Szex, szerelem, szentség a hinduizmus vallási rendjében című tanulmányukban. „Johann Jakob Meyer (1859–1921) indológus szerint nem annyira vallási, mint inkább gazdasági jellegűek voltak a motiváló tényezők: a családfőnek mihamarább jó férjet kellett találnia leányának, ám ha a házassági piacon nagy volt a verseny, igyekezett minél hamarabb »áruba bocsátani portékáját« – fejti ki Pál Dániel és Kiss Katalin kutató.

MISS FATIMA, A HÁZASSÁGKÖZVETÍTŐ

Egy modern elrendezett házasság úgy kezdődik, hogy a szülők vagy az idősebb családtagok az ismerőseiken keresztül keresnek potenciális partnert az eladósorba került lánynak vagy a házasodni kívánó férfinak. Emellett az internet elterjedése óta egyre többen regisztrálnak olyan oldalakra, ahol kifejezetten az esküvő a cél.

Omar Durrani indiai származású amerikai vállalkozó, aki sakkakadémiát hozott létre gyerekek számára. Néhány éve tartott előadást szintén a TEDx-en arról, hogyan találta meg az igazit házasságközvetítő segítségével, annak ellenére, hogy egyáltalán nem hitt az elrendezett házasságban. Omar kezdetben nem akart kötélni állni, de a szülői unszolásnak engedve végül mégiscsak találkozott a jelölttel. Úgy gondolta, hogy jól ment a randevú, de másnap a lány megírta neki, hogy nem érezte ugyanazt a vonalmat. Omar csalódott volt, visszament New Yorkból Miamiába, ahol a munkába temetkezett. Pár hónappal később újra hívta

A 17 éves Terane Sahverdiyeja elhagyja otthonát esküvője reggelén. Zarikumecu falu, Lerik tartomány, Azerbajdzsán, 2017

az édesanyja. „Amerikai vagyok, nem fogsz nekem feleséget keríteni, a szerelem nem így működik, anya!” – mondta neki a telefonban. De aztán mégis sikerült meggyőznie, hogy beszéljen Miss Fatimával, a távoli rokonnak ugyanis a kerítés a hobbija. „Az egymásra találás a mennyben történik, én csak összehozom a megfelelő embereket” – vallja a modern házasságközvetítő.

Omarnak készítenie kellett egy önéletrajzhoz hasonló dokumentumot, ami aztán nagy sikert aratott a hajadonok körében. Kanadától Angliáig érdeklődtek iránta a nők. „Miss Fatima olyan volt, mint valamiféle ügynök, folyton hívogatott, hogy mit gondolkodok erről a lányról. Aztán hívott édesanyám, hogy megtalálták a tökéletes jelöltet, Arebának hívják, és gyermekneurológus.” Omar felhívta a lányt, harminc napon át üzentek, telefonáltak, majd

megbeszélték a találkozózt, amire Chicagóban került sor. „Mélyvonzalmat éreztünk, egész este beszélgettünk. Ott voltak az édesanyáink és a testvérem. Édesanyám megkérdezte Arebát, hogy kedvel-e eléggé ahhoz, hogy feleségül jöj-jön hozzám. Bólogatott. Aztán megkérdezte Areeba anyját, hogy kedvel-e eléggé engem ahhoz, hogy fiává fogadjon. Igent mondott” – mesélte a vállalkozó. Miután mindenki beleegyezett, másnap megvette a gyűrűt, megkérte a lány kezét, és egy évvel később összeházasodtak. Azóta kislányuk is született. „Hallgattam édesanyám és nagyanyám bölcsességére, és végül elrendezett házasságban találtam meg a szerelmet. Ezt a módszert évszázadok óta alkalmazzák Európában, Ázsiában, Afrikában. Az elrendezett házasság nem ugyanaz, mint a kényszerházasság, csupán esélyt ad arra, hogy találkozz valakivel, aki neked való” – zárta történetét Omar. ♦

SZÖVEG –
SZÁM KATI

KÉP –
PÁCZAI TAMÁS

„SENKIT NEM SZERETNÉNK SEGÍTSÉG NÉLKÜL HAGYNI”

Enyhült a járvány. Örülünk, hogy a szeretteinket megölelhetjük, a barátainkkal találkozhatunk, visszakaphatjuk a régi életünket. De vannak köztünk, akiknek az élete már sosem lesz a régi. Gyermekek is. Akik elvesztették a szülőjüket. A koronavírus árváiért álmolta meg és hozta létre *Áder János* köztársasági elnök és felesége a Regőczi István Alapítványt. *Herczegh Anitával* a Sándor-palotában beszélgettünk.

◆ – **Amikor másfél éve címlapinterjút készítettünk, megkérdeztem, mi alapján tud dönteni a különböző fontos ügyek támogatásáról, ha megkeresik. Azt felelte, a gyermekekkel kapcsolatos ügyekre nem mond nemet. Ez is egy igent mondás volt, vagy szó szerint saját ötlet?**

– Rettenetesen bántott, hogy hallom a hírekben a növekvő számokat, és tétlenül nézem az eseményeket, mert nem tudok segíteni. A családban egyre több szó esett arról, hogy érintettek az ismerőseink, például egy hétgyerekes anyuka, akihez már bevitték a gyerekeket elbúcsúzni, aztán hála Istennek meggyógyult. Minden nap erről beszélünk, és amikor megtudtuk, hogy több mint 500 gyermeket sújtott a tragédia, úgy gondoltuk a férjemmel, hogy támogatásukra egy külön alapítványra van szükség.

– **Ez a tehetetlenségérzés és tenni akarás személyiség-jegy, vagy a köztársasági elnök feleségének kötelessége?**

– Nagyon sokan éreztük, hogy szeretnénk tevékenyen hozzájárulni a probléma megoldásához. Figyeltük

a kórházi és szociális dolgozók küzdelmét, azoknak a munkáját, akik vitték a vállukon a nehezét, tapsoltunk, főztünk, zenéltünk, bevásároltunk nekik. A bajbajutottakon segíteni kötelesség, de persze személyiségfüggő is.

– **Egy családnak sem könnyű segíteni, de hogy lehet egy teljesen árván maradt gyermeknek, aki bekerül egy állami rendszerbe?**

– A tényleges árvák családban való elhelyezését nem tudjuk főlvállalni, legfeljebb figyelemmel kísérjük, és igyekszünk ezt a folyamatot gyorsítani. Általában a nagyszülők, nagynénik magukhoz veszik ezeket a gyermekeket. Inkább az egyedül maradó szülő a jellemző, például az az édesanya 3 gyerekkel, akinek nincs munkatapasztalata, mert egyetem után jöttek a gyerekek, és most elhunyt a családfenntartó.

– **Őt például miben tudják támogatni?**

– 500-nál több családról beszélünk, ez 500-nál többféle élethelyzet. Az előbbi példánál a kapcsolatrendszerünket

igyekszünk megmozgatni, hogy állást találjunk az édesanyának. Más esetben a temetési költséget kell előteremteni, máshol a házfelújításban kell segíteni. Hosszú távon szeretnénk segíteni, folyamatosan figyelemmel kísérve az élethelyzeteket.

– Milyen apparátusuk van ehhez?

– Egyelőre az elnöki hivatal munkatársai végzik mindezt. Szeretném is kérni, hogy senki ne bántódjon meg, ha pár napon belül nem válaszolunk. Nem azért, mert nem dolgozunk, hanem mert annyi támogatáskérő és felajánló

van, hogy a jelenlegi háttérrel nagyon sok időbe telik a kérések feldolgozása. Sok esetben konkrétum nélkül ajánlanak vagy kérnek segítséget, többszöri levélváltásba kerül, mire kiderül, pontosan mit is. Vannak, akik nem szívesen kérnek segítséget, pedig egyik napról a másikra élnek, az ő megtalálásuk is nagy segítség.

– Népszerűtlen, de praktikus kérdés: hogy lehet kideríteni, hogy ki az, aki valóban rászorul?

– A támogatóink bíznak bennünk, hálásak is vagyunk, már most elég nagy összeget sikerült gyűjtenünk. Ezt a bizalmat nem szabad eljátszani. Fel kell vennünk a kapcsolatot a gyermekjóléti szolgálatokkal és más jótékony-sági szervezetekkel, hiszen ők évtizedek óta végzik ezt a munkát, nagy a tapasztalatuk. Vannak például nem kiskorú, ámde fogyatékkal élő gyermeket nevelő érintett családok is, vagy Covid-időszakban árvává lett gyermek, akinek a szülője nem Covidban hunyt el – őket sem akarjuk segítség nélkül hagyni, viszont ha ezt a szelepet kinyitjuk, már nem a mostani 800 gyerekről beszélünk, hanem a többszöröséről, és azt már nem tudjuk kezelni.

– Adódhat olyan helyzet is, hogy ha valakinek alapbetegsége volt, bizonyítania kell, hogy Covidban hunyt el a szülő?

– Magyarországon az ilyen eseteket is Covidban elhunytak nyilvánítják. Nem szeretném, ha sokat markolnánk és keveset fognánk, ugyanakkor azt sem szeretném megélni, hogy valakinek, aki hozzánk fordul, azt kelljen mondanom, hogy nem tudunk segíteni, ezért kell együttműködnünk a karitatív szervezetekkel.

– Hogy tervezi, mennyi időt fog ez igénybe venni az életéből?

– Sokkal többet, mint gondoltam. Sajnos több mint 800 gyermeket sújtott a tragédia. Egy év múlva már ki kell hogy épüljön a támogató rendszer, és addigra szeretnénk hosszú távú támogatókat, cégeket, bankokat is találni.

– Az altruizmus, segítségadás sokszor majdnem annyit segít azon, aki adja, mint aki kapja. Ez akkor is érvényes, ha valaki ilyen nagyban űzi ezt?

– Abszolút. Ez a munka egy érzelmi hullámvasút. Néha elképzelhetetlen tragédiákkal találkozunk, vannak gyerekek, akik 10 éves korukra már 20 életre elég drámát átéltek. De látni, hogy bárkihez fordulok, azt kérdezi: miben segítek, mit adhatok, mikor utalhatok, kétszer annyit, névtelenül... – ez hihetetlen sok erőt ad. ♦

SZÖVEG –
UGHY SZABINA

KÉP –
PÁCZAI TAMÁS

DANÓ MOSOLYA

Az interjú kezdetén Danó azt kéri Tamástól, hogy ha lehet, akkor még most fotózza le, ő ugyanis szeretne mosolyogni minden képen. Arcának derűje ugyanis komoly energiabefektetést és koncentrációt igényel, amiben egy idő után elfáradnak az izmok. Ennek a ragyogó mosolynak a történetéről beszélgettünk Pécssett.

◆ „Németh Danó vagyok. 16 évesen kaptam agyvérzést, mindent újra kellett tanulnom. A jobb kezem lebévult, és járni sem tudok, de próbálok teljes életet élni. Elkezdtem kerámiázni, az alkotásaim megvásárolhatók, ezzel támogathatod a munkámat” – jött velem szembe még májusban ez a profil-leírás, amelyet megnyitva szebbnél szebb kerámiák tárultak elém. Miért kaphat valaki ilyen fiatalon agyvérzést? Hogyan éli meg kamaszként azt, hogy előlről kell kezdenie az életét? És miért kezd bele egy olyan mesterségbe, amire – ha csak a pusztá tényeket nézem – nem igazán alkalmas.

Daniella, vagy ahogy mindenki hívja, Danó, kerekesszékekben ülve fogad. Arcán a már fotókról jól ismert, sugárzó mosoly. „A mosolytól minden ember arca fölragyog, és ettől tudok ragyogni én is” – mondja. Kis időbe telik, amíg megszokom a kiejtését, de édesanyja, Panni is azonnal segít, ha egy-egy szót esetleg nem értenék. A házban mindenütt száradó kerámiák, agyagok és különféle, ismeretlen küldetésű eszközök. Érződik, hogy minden az alkotás iránti szenvedélyről árulkodik, de néhány óra után világossá válik számomra, hogy itt nemcsak egy vállalkozásról van szó, hanem egy hat főből álló család összefogásáról, az egymás iránti töretlen és kitartó szeretetről.

Azon a nyolc évvel ezelőtti szombat éjszakán, amikor Danó összeesett, az orvosok azt hitték, hogy drogozott, ezért gyorsan beadtak neki egy narkotikumok semlegesítésére szolgáló ellenszérumot, és úgy gondolták, hogy a rohamnak hamarosan vége lesz. Azonban nem lett vége, ezért Panni addig erősködött, amíg egy CT-t nem készíttettek lánya koponyájáról. Akkor derült ki, hogy aneurizma következtében agyvérzést kapott.

Ez a verőértágulat egy fejlődési rendellenesség, amely gyakorlatilag időzített bombaként ketyeg a beteg testében. Danóék sem tudtak erről semmit. Előjele sem volt, noha időnként fájt a feje, de szülei azt gondolták, hogy ennek oka a sok tanulás lehet.

Sajnos nem a tanulás volt a hibás. Bár igen apró volt a lyuk az éren, mégis komoly agyvérzéssel adott magáról hírt az aneurizma, amelynek következtében Danó teljes bal agyféltekéje bevérzett, és három hónapra kómába esett.

Panni azt mondja, hogy ő biztos volt abban, hogy lánya nem fog meghalni, noha az orvosok lemondtak már róla. A várakozás azonban egyáltalán nem volt könnyű, hiszen közben körülöttük az intenzív osztályon csupa félelmetes eset vette őket körbe, sorban haltak meg a betegek. Rengetegen imádkoztak akkor Danóért, aki édesanyjával együtt hisz az ima erejében.

Három hónap után kezdett Danó magához térni, és ahogy ő mondja: „Az egész addigi életem a kukában kötött ki.” Arról pedig aztán senki sem szólt, hogy mit várhatnak a jövőtől. Danónak apránként kellett rájönnie arra,

hogy ezt követően már semmi sem lesz olyan, mint régen. Öntudata visszatérte után gyakorlatilag mindent előlről kellett kezdenie. Csak a memóriája maradt meg. A teljes bénaságból hosszú-hosszú idő után jutott el oda, hogy képes volt először segítséggel, majd önállóan enni, végtagjaiba az élet fokozatosan tért csak vissza. Bár jobbkezes, még most sem tudja azt a karját sok mindenre használni, így kénytelen volt bal kézzel megtanulni írni és kerámiázni is. De a beszédet, a számolást és az olvasást is újra el kellett sajátítania, és a mai napig vannak szavak, amelyeket nem ért. „Olyan vagyok, mint egy külföldi, aki magyarul tanul” – magyarázza. Mindezt persze mosolygva. Arra a kérdésre, hogy hogyan tudta ezt végigcsinálni, csak annyit felel: „Kitartó vagyok, és jó a monotónitástűrő képességem.”

A kamaszkor természetesen a rehabilitációban lévő Danót sem kerülte el, noha az ő lázadása nem a szülei vagy épp a tanárai ellen irányult, hanem egy láthatatlan akarat ellen. „Miért pont velem történt mindez? Miért nem haltam inkább meg?” Ma már azonban másként gondolkodik. ➤

Danó az élet, az alkotás,

Azt vallja, hogy nem mindenki tudná ezt a betegséget így túlélni, ezért, ha újra dönthetne arról, hogy elvállalja-e ezt a keresztet, igent mondana, mert úgy érzi, hogy mások helyett is tudja ezt a nehéz terhet hordani.

Danó hite mindig is erős volt, de tény, hogy a felépülés során edződött meg igazán. „Megtanultam minden kis dolognak örülni. Hiszek a csodákban, hiszek abban, hogy Isten jó, és segít engem ezen az úton. Lehet, hogy egy, lehet, hogy száz év múlva, de megfogom csinálni azt, amit elterveztem. A jövőben ugyanis szeretnék motivációs előadásokat tartani arról, hogy az élet gyönyörű, és mindenki megtalálhatja azt, ami őt boldoggá teszi.”

Szorgalma és kitartása pedig valóban nem ismer akadályokat. Miután sikeresen leérettségizett, riportunk készítése idején épp az emelt szintű történelemérettségijére készült. Szeretett volna egyetemista lenni, legfőképp az egyetemi élet miatt, de a vállalkozása az elmúlt hónapokban olyan sikeres lett, hogy valószínűleg inkább ezzel fog csak foglalkozni a jövőben. Annyi megrendelése van, hogy alig bírja, de szerencsére a megrendelők türelmesek, hiszen mindannyian tudják, hogy Danó egy kézzel dolgozik.

A kerámiaázás ötlete Pannitól származik. A család vállalkozása a rehabilitációval eltöltött évek alatt csődbe ment. Ezért gondolt arra, hogy ha már úgymint egész nap otthon van Danóval, megtanul egy új szakmát, amelyből talán fedezni tudják a jövőbeni rehabilitációt. Kerámiaázást tanulni azonban nem olyan könnyű, nem igazán vannak iskolai keretei, ezért Panni saját magát képezte ki különféle tanfolyamokon és internetes fórumokon. Danót is érdekelni kezdte a dolog, és ő is egyre többet kutatott különféle technikák és stílusok után. Így találtak rá külföldi mozgássérült alkotókra, így például egy Down-szindrómás fiúra, aki ugyancsak kerámiákat készít. Mindezen inspirációknak köszönhetően szép lassan elkezdtek kísérletezni, dolgozni. Egy darab elkészülése több mint egy hetet is igényelhet, hiszen jó pár munkafolyamaton megy keresztül a nyersanyag, mire elnyeri végső formáját. Az első lépés során kinyújtják az agyagot, majd kivágják az adott formát, amelyet engóbbal pecsételnek, majd alapozófestékekkel kennek be. A második nagy szakaszban szivaccsal dörzsölik simára a félkész kerámiákat. Kemencébe pedig csak hosszú

az öröm mellett döntött.

száradási idő után kerülhetnek az alkotások, amelyeket utána mázaznak, majd újra égetnek. A munkát az is lassítja, hogy Danónak csak egy kisméretű kemencéje van, ezért türelmesnek kell lenni, a megrendelések lassan készülnek el. Danó azonban nemcsak kerámiázik, hanem a közösségi médiában is jelen van. A vállalkozásban sokat segít neki húga, aki marketinget tanult. Ő és Panni is a keze alá dolgozik a fotózásban, a szövegrírásban, a webshop üzemeltetésében és a postázásban is.

„Sokan talán azt gondolják, hogy kegyetlen vagyok Danóval, mert nem segítek neki mindenben azonnal. Még ha nehéz is megállni, de inkább hagyom, hogy küzdjön, dolgozzon meg a dolgokért. Így volt ez a kerámiázással is. Az elején még egy óra alatt tudott elkészíteni egy tányért. Most már ugyanennyi idő alatt tizenöt-tizenhat darabbal is elkészül. Ezek a tapasztalatok magabiztosabbá teszik őt” – meséli Panni.

A februárban elindult Dano Ceramics vállalkozás rövid időn belül valóban igazi sikertörténeté vált. A legnépszerűbb darab a gránátalma formájú tál lett, a vállalkozás logóján is ez a gyümölcs szerepel. És talán az sem véletlen, hogy pont ezzel a nagy erejű szimbólummal

kezd összeforrni Danó neve. A gránátalma ugyanis az ókorban a szeretet, a termékenység és a halhatatlanság szimbóluma volt, a keresztény művészetben pedig elsősorban Krisztus szimbólumává vált.

Danó a beszélgetésünk ideje alatt is lelkesen dolgozik egy újabb darabon, közben pedig még mindig mosolyog, pedig már közel két órája fagatjuk. Nem értem ezt a mosolyt: hogy lehet ilyen őszinte, ennyi küzdelem, fájdalom és bizonytalanság után is? Hogyhogy nem keseredett meg ez a lány? Hazafelé menet, a vonaton zötykölődve ugrottak be Viktor E. Frankl világhírű pszichiáter szavai: „Bármidre, amid az életben van, elvehetik tőled, kivéve egyet: a választási szabadságot, hogy hogyan reagálsz egy helyzetre. Ez határozza meg a megélt életünk minőségét; nem az, hogy gazdagok vagy szegények, híresek avagy ismeretlenek, egészségesek vagy betegek voltunk-e. Az határozza meg életminőségünket, hogy hogyan viszonyulunk ezekhez a dolgokhoz.” Danó az élet, az alkotás, az öröm mellett döntött, és olyan életet él, amilyenre sokan vágyunk, csak nincs elég hitünk megteremteni. ♦

SZÖVEG –
PÁCZAI TAMÁS

SOROZAT –
VILÁG-KÉP

- ◆ *Potyó Imre* – elsősorban különleges, a természet éjszakai mesevilágát bemutató – fényképeivel sorra nyeri a legrangosabb természetfotós pályázatok díjait, tavaly a *Lenergy - Az Év Természetfotósa* pályázat fődíját nyerte meg. Imre a Duna-Ipoly Nemzeti Park munkatársaként a királyréti Hiúz Erdei Iskolában dolgozik, így munka után általában a környék gazdag élővilágát fényképezi, és célja, hogy minél több ember figyelmét felhívja a környezetünk törékeny és védendő szépségeire.

Itt látható fényképe a Nemzetpolitikai Államtitkárság szervezte *Magyar Szemmel* című fotópályázaton nyert első díjat. A képen nem a tiszavirágot (*Palingenia longicauda*) láthatjuk, hanem a kevésbé népszerű dunavirágot (*Ephoron virgo*). Ez a rovar is a kérészek rendjébe tartozik, azonban ismertebb társánál jóval kisebb méretű, nagyjából 3 centiméteres. Az egyedek csak tiszta, oxigéndús vízben fejlődnek ki, ezért a Dunán mintegy 40 évig nem is rajzoltak a vízszennyezés miatt – egészen 2012-ig, amikor is tömegesen jelentek meg, kezdetben a Duna-kanyarban és a betorkolló Ipolyban.

A Dunavirágzás napjainkban a folyó teljes szakaszán megfigyelhető jelenség, a parányi vízitündérek augusztusban kezdik meg násztáncukat. Potyó Imre és *dr. Farkas Alexandra* többéves munkájának eredményeként júniusban egy gazdagon illusztrált könyv is megjelent a Kornétás Kiadó gondozásában, *A Dunavirág fénybörtöne* címmel. ◆